

ALMAN TEDARİK ZİNCİRİ YASASI 1 OCAK 2023'TE YÜRÜRLÜĞE GİRDİ

Yasa öncelikle Almanya'da yerleşik bulunan görece büyük şirketleri ve bununla birlikte Alman şirketlerin tedarik zincirleri içinde yer alan firmaları insan hakları ihlallerine karşı etkin bir rol almaya çağırıyor.

Alman Tedarik Zinciri Yasası (German Supply Chain Act)

Alman firmalarına, kendi tedarik zincirleri boyunca insan haklarına ve çalışan haklarına uyulup uyulmadığı konusunda sorumluluk yükleyen yasa, 22 Temmuz 2021'de Resmi Gazete'de yayımlanmış ve 1 Ocak 2023 itibarıyla yürürlüğe girmiştir.

Yasanın Amacı

Yasa öncelikli olarak Temel İnsani Hak ve Hürriyetleri alanında, özellikle de zorla çalıştırma yasağı kapsamında, korumanın geliştirilmesini amaçlamaktadır.

Çevresel konular ve kaygılar, insan sağlığını ilgilendiriyor ise ya da insan hakları ihlallerine yol açıyorsa (su kirliliği vb.) yasa kapsamında değerlendirilmektedir.

Yasanın Kapsamı Nedir, Kimler Etkilenecek?

2013 yılında Almanya'da yerleşik ve 3000 ve üzerinde çalışanı olan firmalar kanuna tabidir. 1 Ocak 2024'ten itibaren 1000 ve üzerinde çalışanı olan firmalar da kanunun kapsamına giriyor.

2023'te yaklaşık 980 Alman firmasını doğrudan etkileyecek kanunun kapsamı 2024'te yaklaşık 4000 alman firmasını kapsayacak şekilde genişlemiş olacak.

Yasa, Alman şirketleri tarafından kontrol edilen uluslararası iştirakleri de kapsamaktadır.

Yasa, kapsamına giren firmalara tedarik zincirlerine dahil olan firmalara ilişkin de sorumluluk yüklediğinden ve bu noktada ciro ya da çalışan bazında sınır getirmediğinden büyük, küçük; Almanya'da yerleşik olan, olmayan tüm firmaları (yasa kapsamına giren Alman şirketlerin tedarik zincirlerinde yer alan) dolaylı olarak etkileyecektir.

Yasa kapsamına giren şirketlerin kendi faaliyet alanları ve operasyonları, doğrudan tedarikçileri ve dolaylı tedarikçileri için iş ilişkisinin türü ve kapsamı, şirketin ihlali yapan taraf üzerindeki etki derecesi, ihlalin neden olduğu durumun ciddiyeti ve şirketin yapılan ihlaldeki katkısına göre sorumlulukları değişmektedir.

Şirketlerin kendi faaliyet alanlarında ve doğrudan tedarikçileri için yasa kapsamında neler yapmaları gerekmektedir?

1. Şirketler kendi işlerinde ve doğrudan tedarikçilerini kapsayacak şekilde insan hakları alanında politikalarını taslak olarak oluşturmalı ve faaliyetlerine adapte etmelidir.
2. Risk analizi yapılmalıdır: İnsan haklarına negatif etkilerin belirlenmesi için prosedürler oluşturulmalı ve uygulamaya konulmalıdır.
3. Koruyucu ve önleyici mekanizmalar dahil olmak üzere İnsan Hakları üzerindeki negatif etkilerin azaltılmasına yönelik risk yönetimi yürütülmelidir.
4. Şikayet mekanizması oluşturulmalıdır.
5. Şeffaf kamu raporlaması uygulanmalıdır.

Şirket kendi iş alanında bir hak ihlalinin yaşanması durumunda, ihlalin ortadan kalkması sağlayacak adımları vakit geçirmeksizin atmalıdır.

Doğrudan tedarikçilerin faaliyet alanındaki bir hak ihlali durumunda, tedarikçinin ihlalleri kestirilebilir bir gelecekte sonlandırmayı başaramayacak olması durumunda ihlalleri azaltmak ve önlemek için somut bir plan hazırlamalıdır.

Şirketlerin dolaylı (indirect) tedarikçileri için yasa kapsamında neler yapmaları gerekmektedir?

Şirketler dolaylı (indirect) tedarikçilerinin olası ihlallerini öğrendiğinde derhal harekete geçerek risk analizi yapmalı, sorunun ciddiyetini ve sıklığını azaltmak için önleyici faaliyetleri içeren strateji oluşturmalı ve ihale neden olan kişilere ilişkin uygun önlemleri kati surette almalıdır.

Önemli Tarihler

- Yasa Alman Federal Cumhurbaşkanı tarafından 16 Temmuz 2021'de imzalanmıştır.
- 22 Temmuz 2021'de Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.
- Yasa 1 Ocak 2023 itibarıyla 3000 ve üzeri çalışanı olan şirketleri kapsamaktadır.
- 1 Ocak 2024 ile birlikte çalışan sayısı 1000 ve üzeri olan şirketler yasa kapsamına dahil olacaktır.

Yasada Belirtilen Önemli Başlıklar

a. Risk Analizi

Risk analizi kural olarak yılda bir defa yapılır. Ancak yeni bir riskin ortaya çıkması ya da üretim olanaklarında revizyon, yeni hat kurumu vb. nedenlerle risk analizinde değişimlere yol açacak yeni gelişmelerden sonra risk analizi yenilenmelidir.

b. Şikayet Mekanizması

- Şikayet mekanizması tüm paydaşlarca bilinmeli, erişilebilir olmalı ve masrafsız olmalıdır.
- Şikayet mekanizmasının ancak etkin bir şekilde varlığı durumunda, risk analizi güncellenebilir.
- Şikayet mekanizması sadece çalışanların değil tedarikçilerin, üretilen ürün ve hizmetten faydalananların erişimine de açık olmalıdır.
- Şikayet mekanizmasının bağımsız kuruluşlarca yürütülmesi esastır.
- Şirkete sertifikalı İnsan Hakları Sorumlusu atanmalıdır.

c. Eğitim

- İnsan hakları sorumlusu, çalışanlar ve alt tedarikçilerin çalışanları insan hakları konusunda eğitilmelidir.

d. Cezai Şartlar

- Ciddi ihlallerde bulunduğu tespit edilen şirketler, kamu ihalelerinden 3 yıla kadar süre ile men edilebilecektir.
- Yasa ihlalleri para cezalarını gerektirebilir (8 milyon Euro'ya ya da cironun %2'sine kadar).

AB nezdindeki çalışmalar

Alman Tedarik Zinciri Yasasına içerik açısından benzeyen, hatta daha sert yaptırımlar içermesi beklenen AB Tedarik Zinciri Direktifi Avrupa Komisyonu'nda ele alınmıştır. Direktifin 2024 yılında Avrupa Birliği'nde onaylanması beklenmektedir. Dolayısıyla yakın gelecekte Almanya ve Avrupa Birliğinde yerleşik şirketlerin tedarik zincirlerinde yer alan şirketler başta olmak üzere, endüstriyel alanda önemli bir dönüşümün yaşanacağı açıktır.

Ayrıntılı bilgi için:

Alman Tedarik Zinciri yasasının İngilizce metnine bağlantının altında yer alan Further Information kısmından ulaşabilirsiniz. (www.csr-in-deutschland.de/EN/Business-Human-Rights/Supply-Chain-Act/supply-chain-act.html)

Konu hakkında Moment Expo dergimizin 166. Sayısındaki habere bağlantıdan erişebilirsiniz. (<https://www.moment-expo.com/tr/dergiler/166/bilgi-hatti/yeni-alman-tedarik-zinciri-yasasi-turk-firmalarini-da-etkileyecek-x659>)

Alman Tedarik Zinciri yasası hakkında sıkça sorulan sorular ve cevapları için bağlantıyı tıklayabilirsiniz. (<https://www.bmz.de/resource/blob/74292/supply-chain-law-faqs.pdf>)